

2013

JOAKIM-INTERFEST- Kragujevac 2013.

KAKO ŽIVETI SA DRUGIMA ILI NOVA HUMANOST

PROGRAM I OBRAZLOŽENJE

Suo eni smo sa ozbiljnom krizom produkcije u pozorištu Srbije. Beogradska pozorišta skoro da nisu imala novih premijera, a u manjim gradovima – Sombor, Kruševac, Pirot, Vranje, Zrenjanin... stvari stoje još gore. A stvarnost valja svoje duboke probleme i traži od pozorišta – kao i od svih umetnosti i javnih i političkih radnika u medijima, da odgovore na duboke dileme, koje određuju svakodnevni život i muče ljude neodložnim zagonetkama. Festival pozorišta u gradu kao što je Kragujevac, mora da ispuni višestruke zadatke. Prvi je svakako, da obezbedi publici koja ga željno iščekuje – da se sretne sa vrsnim pozorišnim delima, koja opet – odgovaraju na potencijalna pitanja, na koje svaki čovek, negde duboko u sebi – traži važne odgovore. S druge strane – festival mora da pruži savremenu sliku aktuelnog i bogatog pozorišta, koje će svojim nastupom dokazati da, uprkos problemima, postoji i da – razigrano u svim svojim oblicima, nudi bogatstvo komunikacije i otvoreni svet ideja i atrakcija, koje će pobuditi i maštu i misao gledališta, a pri tom, neposredno podržati potrebu da se publika uključi u javnu, društvenu i umetničku - raspravu o bitnim problemima.

Naravno – ima mnogo važnih pojmova oko kojih bi se mogla splesti mreža pitanja i odgovora, preispitivanja i konotacija... koje bi se sve mogle umetnički prikazati na sceni i ponuditi odgovore na potencijalna pitanja publike. Razmatrajući, s jedne strane, društvena pitanja, skrivena u svakodnevnoj komunikaciji, a s druge strane i pozorišnu produkciju, koja mi je bila dostupna - došao sam do zaključka da je neki najmanji zajednički sadržatelj problemske osnove, koja će odgovoriti i na društvene i na pozorišne zagonetke, a prikazana je u predstavama koje sam razmatrao – tema, **KAKO ŽIVETI S DRUGIMA** ili **NOVA HUMANOST**. Naime – u toj tematskoj celini sadrži se najviše pojmova oko kojih se vode naporene bitke za njihovo usvajanje, a pri tom – to su društvene aktivnosti, koje se mogu **USA VRŠITI TRENINGOM** i obrazovanjem. Znači, nije samo pitanje da se prisustvuje nekoj atraktivnoj predstavi o dotičnom, izabranom pojmu, nego je i cilj da to prisustvo ima i smisao promene odnosa gledalaca – **NA BOLJE**, u odnosu na postavljeni problem.

Zato sam odlučio da predložim osam – (8) predstava za redovni takmičarski repertoar **JOAKIMINTERFESTA 2013.** i jednu predstavu, koja bi se odigrala u šest nagrađenih, poslednjeg dana festivala. Evo tog spiska:

- **POREKLO SVETA** - Soeren Voima-Knut Weber.....**Ingolštāt**
 - **SAM AVO-PASS-PORT** - Urban Andraš.....**Subotica**
 - **LET IZNAD KOSOVSKOG POZORIŠTA** -Jeton Neziraj - Blerta Neziraj.....**Priština**
 - **KUHINJA** - Peter Handke -Mladen Materi**Banja Luka**
 - **SKRIVENE STREPnje** – Alen Ejkborn - Primož Bebler..... **Šabac**
 - **ELIJAHOVA STOLICA** – Igor Štiks - Boris Liješevi **Beograd**
 - **IZBRISANI-25.687** – Oliver Frli **Kranj**
 - **GREBANJE – KAKO SE UBILA MOJA BAKA** – Tanja Šljivar - Selma Spahi**Zenica**
-

OBRAZLOŽENJE IZBORA REPERTOARA

POREKLO SVETA – Soeren Voima-Knut Weber – STADTTHEATER – Ingolštāt

Predstava pozorišta iz Ingolštata, bavi se suštinskim odnosom evropske i bliskoisto ne kulture. Ali, naravno – tek u sukobu, koji se neminovno dešava u Nema koj. Tu se, u zajednici arapskih doseljenika, Muslimana – dogadjaju lomovi prilagodjavanja, a ve inski Nemci, u svom okruženju gledaju neke sasvim nove obi aje – zabradjene žene i smerne muškarce..sve to, naravno deluje problemati no i predstava Sorena Voima – **POREKLO SVETA**, stvara ambijent **PREISPITIVANJA IDENTITETA**. Što je najvažnije – to se sve dešava u glavnom Državnom Pozorištu u Ingolštatu, sa odli nim glumcima i postavljeno na scenu sa velikom umetni kom i eti kom pdgovornoš u.

SAM AVO – PASS-PORT/SZEGEDIN – autorski projekt reditelja Urbana Andraša – produkcija **KOSTOLANJI DEŽE SZINHAZ**, Subotica

Prošlogodišnji apsolutni pobednik **JOAKIM-INTERFESTA**, Urban Andraš, napravio je pravi umetni ki i produkcijski podvig u pozorištu gde je Direktor i glavni reditelj. Napravio je trostruku predstavu, koja se igra i zajedno, kao tri ina, ali i pojedina no, u tri ve eri. **SAM AVO** ima za temu život Ma ara u Subotici, u Vojvodini, u okruženju ostalih nacionalnosti, kome se suprotstavljaju injenice iz života Ma ara iz pograni nog ma arskog grada, Segedina. Sve specifi nosti, negativni i pozitivni elementi odnosa i konotacija... društveni i istorijski pojmovi, ukršteni sa raznim predrasudama, sve to daje jednu bogatu sliku, pozorišno zahvalnog materijala, o kome se godinama i javno uti i tajno govori, u obe sredine. Od smeha do suza, od tuge do radosti - ali uvek, pozorišno inteligentno i otvoreno – to su osnovne kategorije ove jarke pripovesti, koja analizira razne aspekt života u okruženju – kako živeti sa drugima – to je prava tema ove zabavne pozorišne analize. U ovoj predstavi, kao i u druga dva dela trilogije, igraju i glumci – gosti iz Segedina, a i srpski glumci iz Subotice. Time je predstava dobila na autenti nosti – **MEDIJ JE POSTAO PORUKA!** Sasvim Makluanovski modemo!

LET IZNAD KOSOVSKEG POZORIŠTA – prema tekstu Jetona Neziraja – režija Blerta Neziraj – produkcija QUENDRA-MULTIMEDIA, Priština

Malo znamo o pozorištima u Prištini, malo je razmena informacija, jer su odnosi veoma zategnuti, još od prvih pokušaja otcepljenja južne srpske pokrajine. Ali o radu Jetona Neziraja, dramskog pisca, ponešto znamo – u estvovao je u Heartefaktovom projektu PATRIOTIC-HIPERMARKET, kao jedan od osnovnih autora teksta za predstavu Dina Mustafi a, igranoj sa uspehom u Beogradu, Prištini i Sarajevu. I u toj, kao i drugim tekstovima Jetona Neziraja, glavna ideja je PRIBLIŽAVANJE, sudbinom politike i mržnje, udaljenih ljudi na Balkanu, a s druge strane, on piše veoma kritički o euforijama novih albanskih vlasti. Ovo delo – LET IZNAD KOSOVSKEG POZORIŠTA i samim naslovom asocira na život u ludnici...u ludnici novog samoljublja nacionalnih vođa, o kojima pisac misli sve ono što i mnogi drugi pisci misle o svojim vođama – da su nedoučeni i velevažni, da su gramziv i slatkorečivi... U predstavi se govori o pripremanju predstave za Dan Nove Kosovske Nezavisnosti, koja se pravi za neki neodređeni i tajni dan i to od materijala na koji žele da utiču, već opisani, političari na vlasti...koji se u predstavi kabaretske oštine i vedrine – lako prepoznaju. Zbog svoje političke oštine, ova predstava se najmanje igra u Prištini – izvedena je par puta, uprkos protivljenju vlasti.

KUHINJA – prema scenariju koji je napisao sa Peterom Handkeom, i režirao Mladen Materi – produkcija NARODNO POZORIŠTE R. S. – Banja Luka.

Živeti u zajednici, nije nimalo lako. Svaki čovek lako može da ostane samo ostrvo koje se ograničuje debelim vodama okeana utanja. Ali – kao DRUŠTVENA ŽIVOTINJA, ipak, čovek je osuđen na društvo svih ostalih ljudi, koji svi imaju svoju istoriju i svoje težnje, svoje slabosti i snage, svoje ciljeve i načine ostvarivanja... Kako se to uopšte može uskladiti i kako je uopšte moguće, da ljudi ŽIVE SA DRUGIMA? Na primeru jedne jako proširene i sasvim pozorišne porodice, u nastajanju i stalnom proširivanju i preispitivanju, u samo jednoj višeznačnoj i promenljivoj kuhinji, skoro sasvim bez teksta – univerzalnim jezikom scenske situacije, sarajevski reditelj i pedagog Mladen Materi, koji već dugo živi i radi u Francuskoj, napravio je vrlo uspešnu predstavu, koja nas podseća na sve naše sitne greške u ponašanju – greške koje od običnih svakodnevnih stvari, lako naprave PAKAO neostvarivog suživota. Ovu bogatu i vrlo smislenu, skoro naučnu, a pritom, beskrajno atraktivnu predstavu – lekciju o ponašanju u zajednici, celinu skokovitih saznanja i ličnih iskustava svih učesnika – vrlo ubedljivo igraju glumci, skoro ceo ansambl Narodnog pozorišta R. S. iz Banja Luke, kao jedan autentičan i zabavan scenski projekt, sasvim na evropskom nivou.

SKRIVENE STREPNIJE – prema tekstu Alena Ekborna, dopunjenom predigrom JASNA STVAR Dejvida Ajvza, u režiji Primoža Beblera – produkcija ŠABA KO POZORIŠTE

Mladi pored starijih, stariji pored mladih – kako nalaze svoj prostor i kako uspevaju da se ostvare i dokažu, kako uspevaju da žive, tako da razviju svoje životne motive...i naravno – gde i kako se ne snalaze u međusobnim kontaktima...gde nastaju zablude, gde se razvija drama, gde se uspostavlja novi i neotekivani odnosi? Ova zanimljiva i duhovita dramska

Srbiji. Značaj te visoke estetike – i u likovnom i u glumačkom izražajnom aparatu, odiše slobodom izraza i dubokom umetničkom sugestivnošću. Estetski ugođaj ovde je legitimni i suštinski komunikacijski kod, koji obeležava i prenosi moćne i zagonetne poruke preispitivanja najdubljih ljudskih odnosa. Proučavanje karaktera u akciji i ostvarivanje jedne složene, ali i nadasve ISKRENE glumačke kreativnosti, koja umnogome nadrađa poznate standarde glumačkih aktivnosti u pozorištu Srbije – značajno doprinosi bogatom raslojavanju ozbiljno shvaćenih problema, koji nastaju u strogim pravilima zajedničkog života raznovrsnih partnera. Snaga ukupnog scenskog izraza, umnogome prevazilazi uobičajene domete na našim pozornicama i time jasno stavlja na diskusiju, sa mnogo estetskih i etičkih argumenata, u veoma suptilnom scenskom izvođenju – one najvažnije, lične i intimne, pregnantne, dramatične pojmove zajedničkog života – ljubav, prijateljstvo, odanost, suparništvo, osvetu, nadmoć, zloupotreba poverenja...sve ono što nas zaista, svakodnevno tišti i sa čime se borimo da bismo opstali.

ELIJAHOVA STOLICA – prema romanu Igora Štiksa u dramtizaciji Darka Lukića i u režiji Borisa Liješevića – produkcija JUGOSLOVENSKO DRAMSKO POZORIŠTE

Potruga za identitetom, od davne antičke priče o lutanjima Odiseja, ili Edipovim krivicama i kaznama - potresa svet i ostavlja dubokog traga u literaturi i ostalim umetnostima. Mladi zagrebački pisac Igor Štikš napisao je potresnu tragičnu istoriju, u kojoj se sreću generacije rasturenih srodnika i u tragičnim okolnostima antičkog mitskog incesta upoznaju, na najgori način, sopstveno ogledalo. Sve se dešava u okupiranom i bombardovanom Sarajevu, devedesetih godina prošlog veka, u koje pored svih opasnosti, dolazi novinar i pisac iz Beograda – odlični Svetozar Cvetković, da pronađe svoje zagubljene, jevrejske korene. Tu se spontano sreće sa svojom nepoznatom sestrom – tragično edna Maja Izetbegović, i upoznaje najveću ljubav svog života. Ali kad od oca, koga ipak nadje u Sarajevu – igra ga potresno Vlastimir Djuza Stojiljković – sazna kobnu istinu, ostane zauvek odbačen sudbinom i kažnjen za svoju Edipovsku radoznalost. Renata Ulmanki, kao tragična negativna junakinja, daje neizbežni kontekst ovoj potresnoj priči, ispričanoj surovim, tragičnim jezikom, na fonu strašne istorije naše najbliže prošlosti – od fašističke okupacije i otpora u Drugom Svetskom ratu - do tragičnog bombardovanja Sarajeva, od 1992 do 1995. godine. Cela predstava odiše snagom neposrednog iskustva i tragične ironije, u koju potone svaka autentična tragedija, kad se jednom sagleda njen neminovni kraj. Predstava se već pune tri sezone uspešno igra na matinoj sceni u JDP i skoro redovno, pobeđuje na festivalima na kojima učestvuje – kao što je to bilo i na prethodnom BITEF-u.

IZBRISANI – 25.687. – Oliver Frlić – produkcija PREŠERNOVO GLEDALIŠTE, Kranj

Jedan od najatraktivnijih i društveno najangažovanijih reditelja na teritoriji bivše Jugoslavije – Oliver Frlić, svakom svojom novom predstavom, bez obzora gde je pravi – u Hrvatskoj, Srbiji, Bosni, Sloveniji... pogađa u najbolnije tačke brižljivo skrivane tajne i mračne neposredne prošlosti. Najnovijom predstavom IZBRISANI- 25.671 bavi se bolnim iskustvima ljudi koji su izgubili pravo na identitet kad se Slovenija izdvojila iz SFRJ – o ranijim stanovnicima nove države iz ostalih jugoslovenskih republika – koje su naprasno postale republike. Za te ljude poela je tragedija opstanka – mnogi nisu izdržali patnje koje im je

namenila slovena ka birokratija. Pored toga što su ostali bez posla i stana – ostali su bez mogu nosti da se vrate u regularni život...O tome su se vodile mnoge rasprave i na nivou Evropske Unije, bio je i referendum u Sloveniji...ali životi su nestajali u tragi nim okolnostima! O svim tim bolnim iskustvima, veoma iskreno i u svom poznatom maniru direktne provokacije, na razne teatarske i parateatske na ine – Oliver Frlji napravio je još jednu bolnu i suštinski provokativnu pri u, koja moralno oplemenjuje i gledaoce, ali i protivnike slobode uspostavljanja novog identiteta izbrisanih. Ova hrabra rasprava o traumati nim iskustvima i dilemama koje su još uvek u otoku – apsolutno potvr uje temu ovogodišnjeg JOAKIM-INTRERFESTA, kao možda najbitniju za stanovnike Balkana. U Sloveniji publika se neposredno izjašnjava – primorana injenicama kojima ih Frlji bombarduje – ponovo preživljavju teške ljudske i istorijske dileme. Nadam se da e Oliver Frlji ponovo zavrediti posebnu pažnju gledalaca u Kragujevcu.

GREBANJE ILI KAKO SE UBILA MOJA BAKA – po tekstu Tanje Šljivar i u režiji Selme Spahi – produkcija BOSANSKOG NARODNOG POZORIŠTA, Zenica

Mlada autorka Tanja Šljivar, još uvek studentkinja na Fakulteta Dramskih Umetnosti u Beogradu, napisala je svoj drugi komad, posle vrlo uspešno izvedenog prvog – POŠTO JE PAŠTETA, u odli noj režiji Snežane Triši , u Ateljeu 212. okrenula se po ecima ljudskih odnosa u susretu sa novim i druk ijim. Piše dramu o sazrevanju u Banja Luci i to u školi u kojoj u klupama sede raznovrsni aci – neki od njih i hendikepirani. U ovaj, tobože naivni svet prilago avanja i specifi nih odnosa, za vreme gorkih godina poslednjeg rata i neposredno posle njega, Tanja Šljivar uvodi opasne i važne pojmove suživota na razli itim nivoima i tako postavlja razne zamke moralnim procenama stvarnosti i likova. Atraktivnost komada naro ito je poduprta režijom aktuelne zvezde bosansko-hercegova kog pozorišta Selme Spahi , koju znamo i iz predstava koje je radila u Beogradu, ili smo ih gledali na gostovanju. Ova predstava je bila uvrštena u repertoar ovogodišnjeg Sterijinog Pozorja, ali je rediteljka protestno odbila da predstava u estvuje na tom festivalu, koji je bio otvoren velikom pri om Emira Nemanje Kusturice. Njoj se u protestu pridružila i mlada glumica, goš a iz Sarajeva Maja Izetbegovi , pa je producent prihvatio tu tešku odluku da apstinira sa tako važnog festivala. Hrabrost i sloboda ovih politi kih i produkcijskih odluka, adekvatna je moralnoj i estetskoj snazi predstave. Nadam se da e Kragujeva ka publika dobro razumeti ovu poetsku, gorku pri u o bolnom odrastanju u ratu.

Goran Cvetkovi , kriti ar i selektor

8. JOAKIM-INTERFESTA 2013.